

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

01 жовтня 2018 року

м.Тернопіль

№ 69/55 – рк\к

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України розглянувши подання від 01 жовтня 2018 року №69-03/99п «Про надання рекомендацій» встановила наступне.

До Тернопільського обласного територіального відділення надійшло звернення Лановецької районної державної адміністрації (місцезнаходження: вул. Незалежності, м.Ланівці, Тернопільська область, 47400) від 24.07.2018 № 265/02.01-12/12 (надалі Ланівецька РДА) щодо, на думку РДА, неправомірності дій молокопереробних підприємств при встановленні закупівельних цін на молоко від населення в Лановецькому районі.

В населених пунктах Лановецького району Тернопільської області заготівлю молока від індивідуальних господарств здійснюють:

- приватне акціонерне товариство «Тернопільський молокозавод» (вул. Лозовецька, 28, м.Тернопіль, ідентифікаційний код 30356917, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ПрАТ «Тернопільський молокозавод»);

- товариство з обмеженою відповідальністю «Росса» (вул. Тернопільська, 49, м.Ланівці, Тернопільська область, ідентифікаційний код 31273575, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ТОВ «Росса»);

- товариство з обмеженою відповідальністю «Кременецьке молоко» (вул. Дубенська, 111, м.Кременець, Тернопільська область, ідентифікаційний код 30917423, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ТОВ «Кременецьке молоко»);

- товариство з обмеженою відповідальністю «Альма ПЛЮС Віта» (вул. Січових Стрільців, 108, м.Теребовля, Тернопільська область, ідентифікаційний код 32713076, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ТОВ «Альма ПЛЮС Віта»);

- товариство з обмеженою відповідальністю «Укрмолпродукт» (вул. Першотравнева, 2, с.Злинець, Дубенський р-н, Рівненська обл., ідентифікаційний код 32713076, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ТзОВ «Укрмолпродукт»);

- товариство з додатковою відповідальністю «Рожищенський сирзавод» (вул. Чайковського, 20, м.Рожище, Рожищенський район, Волинська область, ідентифікаційний код 0444694, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ТДВ «Рожищенський сирзавод»);

- приватне акціонерне товариство «Дубномолоко» (вул. Грушевського, 117А, м.Дубно, Рівненська обл., ідентифікаційний код 05496081, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ПАТ «Дубномолоко»);

- товариство з обмеженою відповідальністю «Рихальський завод сухого молока» (вул. Соборна, 38, с.Рихальське, Смільчинський район, Житомирська область, ідентифікаційний код 35694381, основний вид діяльності за КВЕД 10.51.«Перероблення молока, виробництво масла та сиру», надалі ТОВ «Рихальський ЗСМ»).

Відповідно до статті 1 Закону України «Про молоко та молочні продукти» молокопереробні підприємства закупають молоко та молочну сировину у виробників, юридичних осіб незалежно від форми власності, фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, особистих селянських господарств, фізичних осіб, які утримують корів, овець, кіз, буйволиць, кобил та виробляють молоко і молочну сировину. Призначенням молока, що закуповується молокопереробними підприємствами, є промислова переробка.

Відповідно до вимог ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі» (далі - ДСТУ), молоко за показниками якості поділяється на гатунки (вищий, перший, другий), для кожного з яких встановлені окремі величини показників якості.

Відповідно до ДСТУ молоко, яке закуповується, повинно отримуватись від здорових корів, бути натуральним незбираним та мати відповідні показники якості, зокрема (таблиця №1):

Таблиця №1.

Показник	Екстра	Вищий сорт	I сорт	II сорт
Кислотність, °Т	16-17	16-17	≤ 19	≤ 20
Ступінь чистоти за еталоном	I	I	I	II
Масова частка сухих речовин	≥ 12,2	≥ 11,8	≥11,5	≥ 10,6
Вміст жиру та білку, базис	3,4%та 3,0%	3,4%та 3,0%	3,4%та 3,0%	3,4%та 3,0%
Густина, кг/м ³ , не менше	1027,0	1027,0	1027,0	1027,0

У разі, якщо визначення показників згідно з ДСТУ неможливе, то оплата за молоко здійснюється за договірною ціною, але не нижче ціни за молоко другого гатунку. Отже, існує стандартизована товарна група - молоко незбиране для промислової переробки.

При розрахунках з сільськогосподарськими підприємствами молокопереробні підприємства застосовують, як базис для розрахунків ціну молока першого гатунку базисного вмісту жиру та білку, а при розрахунках за молоко з населенням молокопереробні підприємства застосовують як базис для розрахунків ціну молока другого гатунку. Тобто, споживачами (молокопереробними підприємствами) вирізняються товари, вироблені в домогосподарствах населення, від товарів, вироблених сільськогосподарськими підприємствами, за якісними показниками, умовами та цінами їх придбання.

Виходячи з зазначеного, стандартизована товарна група «молоко незбиране для промислової переробки» складається з двох диференційованих товарів - «молоко незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення» та «молоко незбиране для промислової переробки, що закуповується у сільськогосподарських підприємств».

При аналізі інформації, отриманої від заготівельників, встановлено що, ціна закупівлі за 1 кг молока сирого від підсобних господарств населення Лановецького району в січні-червні 2018 року становила (таблиця № 2):

Таблиця № 2

№ з/п	Назва суб'єкта господарювання	Ціна в 2018 році за 1 кг молока базової жирності, грн.						
		з 01.01.	з 01.02.	з 01.03.	з 01.04.	з 01.05.	з 01.06.	з 01.07.
1	<i>ПрАТ "Тернопільський молокозавод"</i>	■	■	■	■	■	■	■
2	ТОВ "Росса"	5,00	5,00	5,00	4,50	4,00	4,00	4,00
3	ТОВ «Кременецьке молоко»	5,00	5,00	5,00	4,50	4,00	4,00	4,00
4	<i>ТОВ "Укрмолпродукт"</i>	■	■	■	■	■	■	■
5	ТДВ "Рожищенський сирзавод"	5,00	5,00	5,00	4,50	4,00	4,00	4,00
6	<i>ТОВ "Рихальський ЗСМ"</i>	■	■	■	■	■	■	■
7	ПрАТ "Дубномолоко"	5,00	5,00	5,00	4,50	4,00	4,00	4,00

ПрАТ «Тернопільський молокозавод», ТОВ "Рихальський ЗСМ", ТОВ "Укрмолпродукт" зазначили інформацію як конфіденційну.

Зміна закупівельних цін (зниження) вказаними суб'єктами господарювання в межах населених пунктів Лановецького району відбувалася одночасно.

Факт одночасного зниження закупівельних цін на молоко та встановлення їх на однаковому рівні січні - червні 2018 року підтверджується розпорядчими документами про встановлення закупівельних цін за 1 кг молока базової жирності від індивідуальних господарств населення.

Згідно з наданою інформацією, згадані суб'єкти господарювання економічного розрахунку вартості закупівельних цін на молоко від населення в Лановецькому районі Тернопільської області не проводили; закупівельна ціна молока є комерційною, формується на ринку заготівлі молока, визначається рядом причин, які в свою чергу впливають на її підвищення та зниження:

- сезонність та необхідність зберігання залишків продукції на складах;
- якість молока, сортність (молоко від індивідуальних господарств II гатунку);
- регіони заготівлі (об'єм виробництва в регіоні);
- затрати на заготівлю зберігання та транспортування;
- ціна на споживчому ринку (попит і пропозиція);
- тенденція споживання (експорт) молочної продукції та переробки на ринках інших країн.

На ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, пропозиція товару (молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення), на відміну від попиту, не має здатності до переміщення за межі адміністративного населеного пункту заготівлі молока коров'ячого незбираного певного району, що обумовлено низкою причин, зокрема:

- наявністю довідки, виданої державною службою ветеринарної медицини на реалізацію молока в певному населеному пункті, термін дії ветеринарної довідки не більше 1 місяця (п. 3.1. «Правил ветеринарно-санітарної експертизи молока і молочних продуктів та вимоги щодо їх реалізації», затверджених Наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 20.04.2004 № 49, зареєстрованих в Міністерстві юстиції країни 07.05.2004 № 879/9178; зазначені правила обов'язкові для виконання установами, організаціями, підприємствами незалежно від форми власності та відомчої підпорядкованості, фізичними особами - власниками тварин, які здійснюють діяльність у сфері обігу молока та молочних продуктів, а також спеціалістами ветеринарної медицини);

- економічними обмеженнями для виробників молока (населення), пов'язаними з необхідністю мати спеціальний автотранспорт для транспортування молока та спеціальне технологічне обладнання та устаткування, що потребує значних капітальних вкладень;

- мешканці населених пунктів позбавлені права вибору, оскільки витрати, пов'язані із доставкою (транспортуванням) молока до іншого молокоприймального підприємства, яке закуповує його за вищими цінами, перевищують очікувану вигоду. Також економічно недоцільним для мешканців віддалених населених пунктів є намагання самостійно здійснити реалізацію молока на ринках обласного чи районного центрів;

- збільшенням собівартості продукції за рахунок порівняно високого рівня витрат на транспортування, що пов'язаний з масштабом виробництва молока коров'ячого.

Проведеним аналізом встановлено, що загальні обсяги заготівлі молока, асортимент продукції, затрати на заготівлю, зберігання та транспортування у молокоприймальних підприємств є різні, зокрема:

ПрАТ «Дубномолоко». На підприємстві працює 1106 працівників (на 01.01.2018), основні види продукції сир твердий (79% виробництва), сир плавлений (13 % виробництва), суха сироватка (8% виробництва). Дохід від реалізації товарів, робіт, послуг в 2017 році становив 1707077 тис. грн. та збільшився в порівнянні з попереднім роком на 33%. Заготівлю молока в Лановецькому районі Тернопільської області від імені ПАТ «Дубномолоко» за договором доручення здійснює громадянин Парій А.В. Ціна на закупівлю молока доводиться повіреному Протоколами, що є невід'ємною частиною договору доручення. Повіреному виплачується винагорода за виконання договору та компенсуються транспортні витрати.

ТОВ «Рихальський ЗСМ» випускає масло солодко вершкове, спреда, сухі молочні продукти, суміші сухі. Закупівельні ціни на молоко доводяться до здавачів [REDACTED]

ТДВ «Рожищенський сирзавод» входить до групи компаній «ТЕРРА ФУД». Основні види продукції - масло селянське, продукт сирний твердий, сироватка суха. Ціни на молоко встановлюються розпорядженнями по підприємству та доводяться населенню в усній формі заготівельниками молочної продукції.

ТОВ «Укрмолпродукт». Основні види продукції- морозиво,масло, сири та сирні продукти, казеїн технічний. Закупівельні ціни на молоко встановлюються [REDACTED]

ТОВ «Кременецьке молоко». Основні види продукції- масло солодко вершкове, сири тверді, цільномолочна продукція. Зміна ціни оформляється наказами, про що здавачів молока повідомляють в усній формі. Із заготовлювачами молока укладаються угоди цивільно-правового характеру. На підприємстві працює 497 працівників.

ТОВ «Росса» перепродає зібране молоко ТДВ «Рожищенський сир завод» за цінами на 80-85% вище закупівельних.

ПрАТ «Тернопільський молокозавод». На підприємстві працює 1374 працівники (на 01.01.2018), основні види продукції- цільномолочна продукція (56,1% виробництва), масло (21.7 % виробництва), казеїн (22.1 % виробництва). Дохід від реалізації товарів, робіт, послуг в 2017 році становив 1522871 тис. грн. та збільшився в порівнянні з попереднім роком на 30%. Ціна на закупівлю молока [REDACTED]

За даними щотижневого огляду цін на молоко «Інфагро» за травень 2018 року, наданого ПрАТ «Дубномолоко», середня базова ціна закупівлі на молоко (3,4% жирність, 3% білок) від населення в Тернопільській області становила 4,00-5,00 грн. за 1 кг, від господарств – 7,75-8,5 грн. за 1 кг. При цьому ціна перепродажу молока «від населення» становила 5,85-6,32 грн. за 1 кг.

Тобто, ціна за 1 кг молока базової жирності, яку вищевказані молокоприймальні підприємства встановили з травня 2018 року населенню Лановецького району

Тернопільської області, є мінімальною по західному регіону, при цьому аналогічне молоко від господарств закуповувалося за значно вищою ціною.

Можливість молокоприймальних підприємств встановлювати вищу закупівельну ціну за 1 кг молока базової жирності від індивідуальних господарств підтверджується також інформацією, отриманою територіальним відділенням від заготівників, зокрема на протязі 6 місяців 2018 року, станом на 01.01.2018, 01.04.2018, 01.05.2018 :

- ПрАТ «Дубномолоко» закуповувало молоко базової жирності від населення в Бучацькому, Кременецькому, Шумському районах Тернопільської області за цінами на 2-20 % більшими, ніж встановило в Лановецькому районі;

- ТОВ «Рихальський ЗСМ (інформація з обмеженим доступом)

- ТзДВ «Рожищенській сирзавод» закуповувало молоко у посередника, «ТОВ «Росса», з різницею + 98 % (в січні 2018 року), +88 % (в квітні 2018 року), +105%-87% (в травні 2018 року) до ціни придбання молока у населення Лановецького району;

- ТОВ «Укрмолпродукт» (інформація з обмеженим доступом)

Не можна також вважати підставою для зниження закупівельної ціни на молоко від населення недотримання гігієни доїння, невчасне охолодження, неправильне використання ветпрепаратів, тощо, адже молоко під час закупівлі перевіряється за якісними показниками, отже є належної якості за показниками для відповідного гатунку.

Відповідно до інформації Головного управління статистики у Тернопільській області:

- у січні–липні 2018р. господарствами усіх категорій вироблено 251,1 тис.т молока, що на 1,5% менше, ніж за аналогічний період 2017 року;

- у січні–червні 2018 року за тонну молока сільськогосподарським підприємствам платили в середньому 7,5 тис.грн, селянським господарствам – 4,4 тис.грн.;

- у березні 2018 року на споживчому ринку області зросли (у порівнянні до лютого 2018 року) ціни на молоко – на 1.2 %, на сир кисломолочний- на 1.7 %, сир твердий та сметану- на 0,7%-0,5%;

-у січні–квітні 2018 року зросли ціни на кисломолочну продукцію - на 4,1-2,2%;

-у січні–травні 2018р. по області на 1,6% подорожчала кисломолочна продукція, у січні–червні 2018р. подорожчали на 0,8% та 0,4% – кисломолочна продукція та сири, та в межах 1,5 %- знизилися на молоко.

За даними статистичних спостережень ціни на кисломолочні продукти та сири зросли.

Отже, молокозбиральні підприємства мають різну спеціалізацію діяльності та різну номенклатуру молочної продукції, різні технологічні умови, різні умови закупівлі молочної сировини, різні потужності та ступінь їх зносу, різну собівартість виробництва молочної продукції, різні шляхи реалізації продукції покупцям.

Будь які зміни на ринках готової молочної продукції не можуть обґрунтовувати одночасне встановлення суб'єктами господарювання закупівельних цін на молочну сировину на однаковому рівні.

Ситуація на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується в індивідуальних господарствах населення Лановецького району Тернопільської області, коли молокоприймальні підприємства одночасно знижували закупівельні ціни до одного рівня без об'єктивних причин у січні- червні 2018 року не могла скластися при наявності конкурентного середовища, а була штучно створеною вищезазначеними суб'єктами господарювання.

При цьому, населення Лановецького району обмежене у виборі молокоприймальних підприємств за критерієм ціни, що є наслідком схожої поведінки цих підприємств на ринку та полягає у одночасному встановленні цін на молоко на однаковому рівні.

Наявність значної сукупної частки ПрАТ "Тернопільський молокозавод", ТОВ "Росса", ТОВ «Кременецьке молоко», ТОВ "Укрмолпродукт", ТДВ "Рожищенський сирзавод", ПрАТ "Дубномолоко", ТОВ "Рихальський ЗСМ" на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується в індивідуальних господарствах населення Лановецького району Тернопільської області свідчить про можливість цих суб'єктів господарювання диктувати умови закупівлі молока.

Відповідно до частини третьої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними узгодженими діями вважаються вчинення суб'єктами господарювання схожих дій на ринку, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, у разі якщо аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

Тобто, економічно необґрунтована паралельна поведінка кількох провідних покупців товару на певному ринку, навіть при відсутності між ними антиконкурентних домовленостей, може бути визнана порушенням, передбаченим пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Антиконкурентний характер узгоджених дій ПрАТ "Тернопільський молокозавод", ТОВ "Росса", ТОВ «Кременецьке молоко», ТОВ "Укрмолпродукт", ТДВ "Рожищенський сирзавод", ПрАТ "Дубномолоко", ТОВ "Рихальський ЗСМ» на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується в індивідуальних господарствах населення Лановецького району Тернопільської області підтверджується інформацією, зібраною під час дослідження, яка свідчать про відсутність економічних чинників, що зумовили одночасне встановлення однакового розміру цін, наслідком чого стало усунення конкуренції між ними. Тобто, відсутній причинно-наслідковий зв'язок між схожими діями суб'єктів господарювання та обставинами, що їх зумовили.

Таким чином, дії ПрАТ "Тернопільський молокозавод", ТОВ "Росса", ТОВ «Кременецьке молоко», ТОВ "Укрмолпродукт", ТДВ "Рожищенський сирзавод", ПрАТ "Дубномолоко", ТОВ "Рихальський ЗСМ», які полягали у одночасному зниженні, встановленні та утриманні на одному рівні цін на молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується в індивідуальних господарствах населення Лановецького району Тернопільської області з 01.01.2018, 01.04.2018, 01.05.2018 містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді антиконкурентних узгоджених дій шляхом вчинення схожих дій, які можуть призвести до обмеження конкуренції, оскільки аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

Враховуючи викладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись статтею 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", статтями 7,14 Закону України "Про Антимонопольний Комітет України" та пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за №291/5482 зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України **рекомендує** :

ПрАТ "Тернопільський молокозавод" (вул. Лозовецька,28, м.Тернопіль, ідентифікаційний код 30356917), ТОВ "Росса" (вул. Тернопільська, 49, м.Ланівці, Тернопільська область, ідентифікаційний код 31273575), ТОВ «Кременецьке молоко" (вул. Дубенська, 111, м.Кременець, Тернопільська область, ідентифікаційний код 30917423), ТОВ "Укрмолпродукт" (вул. Першотравнева, 2, с.Злинець, Дубенський р-н, Рівненська обл., ідентифікаційний код 32713076), ТДВ "Рожищенський сирзавод" (вул. Чайковського, 20, м.Рожище, Рожищенський район, Волинська область, ідентифікаційний код 0444694), ПрАТ "Дубномолоко" (вул. Грушевського, 117А, м.Дубно, Рівненська обл., ідентифікаційний код

05496081), ТОВ "Рихальський ЗСМ» (вул. Соборна, 38, с.Рихальське, Смільчинський район, Житомирська область, ідентифікаційний код 35694381) вжити заходів щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом встановлення економічно обґрунтованих цін на закупівлю молока коров'ячого незбираного для промислової переробки від індивідуальних господарств населення.

Рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду.

Про результати їх розгляду повідомити територіальне відділення до 20 жовтня 2018 року, надавши документи, підтверджуючі ціну та середньомісячні обсяги закупівлі молока коров'ячого незбираного для промислової переробки від індивідуальних господарств населення Лановецького району.

За умови виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Члени адміністративної колегії:

Н.Є.Чорномаз, в.о.голови
територіального відділення

Г.С.Бібік, завідувач юридичного
сектору